

ZAMONAVIY TA’LIMDA INNOVATSION YONDASHUVLAR: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR

Yo‘ldoshboyeva Sarvinoz Ulug‘bek qizi

*TIFT universiteti Filologiya va tillarni o‘qitish yo‘nalishi
2-kurs talabasi*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada zamonaviy ta’lim tizimida innovatsion yondashuvlarning o‘rni, ularning ahamiyati va amaliy qo‘llanilishi tahlil qilinadi. Innovatsion metodlarning ta’lim sifati va o‘quvchilar kompetensiyasini rivojlantirishdagi roli yoritiladi. Shuningdek, mavjud muammolar – texnik ta’minot, pedagoglarning malakasi va metodik qo‘llanmalarining yetishmasligi haqida fikr yuritiladi. Muammolar yechimi sifatida ta’lim infratuzilmasini rivojlantirish, uzluksiz kasbiy rivojlanish va ilg‘or tajribalarni joriy etish bo‘yicha takliflar beriladi.*

Kalit so‘zlar: *ta’lim, innovatsiya, interaktiv metod, AKT, pedagogika, muammo, yechim, malaka oshirish, zamonaviy yondashuv.*

Kirish

Bugungi kunda globallashuv va raqamli texnologiyalar jadal rivojlanayotgan bir davrda ta’lim sohasida innovatsion yondashuvlarning joriy etilishi dolzarb masalalardan biriga aylangan. An’anaviy ta’lim metodlari o‘quvchilarning bilim olishdagi faolligi, mustaqil fikrlashi va real hayotga moslashuvchanligini to‘liq ta’minlay olmayotgani sababli, zamonaviy innovatsion metodlarga ehtiyoj ortib bormoqda. Bu esa o‘z navbatida o‘quv jarayonida yangi texnologiyalar, ilg‘or pedagogik uslublar va interaktiv vositalardan foydalanishni talab qiladi.

Innovatsion yondashuvlar nafaqat ta’lim sifati va samaradorligini oshirishga, balki o‘quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga, ijodkorlik va tanqidiy fikrlash qobiliyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Shunga qaramay, bu yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishda qator muammolar mavjud: pedagoglarning yangi texnologiyalarni o‘zlashtirishdagi tayyorgarlik darajasi pastligi, moddiy-texnik bazaning yetarli emasligi, metodik qo‘llanmalar va ilg‘or tajribalar bilan almashuvning sustligi shular jumlasidandir.

Mazkur maqolada zamonaviy ta’limda innovatsion yondashuvlarning mohiyati va ularning amaliy ahamiyati yoritilib, mavjud muammolar tahlil qilinadi. Shuningdek, innovatsion ta’limga o’tishda samarali strategiyalar va amaliy yechimlar taklif qilinadi. Maqola O‘zbekiston ta’lim tizimidagi real vaziyatni hisobga olgan holda, ta’limni modernizatsiya qilish yo‘llarini aniqlashga xizmat qiladi. Shu orqali zamonaviy jamiyat talablariga javob bera oladigan, bilimli va raqobatbardosh avlodni shakllantirish uchun muhim asoslar yaratiladi.

Asosiy qism

Zamonaviy ta’lim tizimi jamiyat taraqqiyotining muhim tayanchi bo‘lib, uning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Bugungi globallashuv va raqamli transformatsiya davrida innovatsion yondashuvlarsiz ta’limning samaradorligini oshirish, o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma va kompetensiyalarini zamon talablari darajasida shakllantirish mushkuldir. Shu boisdan ham so‘nggi yillarda ta’lim jarayonida interaktiv metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT), raqamli resurslar, STEAM-ta’lim, loyiha asosida o‘qitish, masalalarga asoslangan yondashuv (PBL) kabi innovatsion yondashuvlar keng qo‘llanilmoqda.

Innovatsion yondashuvlar o‘quvchilarni faqat bilim olish emas, balki mustaqil fikrlash, muammolarni tahlil qilish, yechim topish, jamoada ishlash kabi hayotiy ko‘nikmalarni egallashga yo‘naltiradi. Shu bilan birga, bu metodlar o‘qituvchining rolini o‘zgartiradi: u axborot manbai emas, balki yo‘lboshchi, motivator va ko‘makchi sifatida namoyon bo‘ladi. Biroq, bu o‘zgarishlar o‘z-o‘zidan bo‘lmaydi. Ularni amaliyotga tatbiq etishda qator muammolar mavjud.

Birinchidan, aksariyat ta’lim muassasalarida moddiy-texnik baza yetarli emas. Raqamli ta’lim vositalari, zamonaviy texnika va dasturlar barcha maktablarda mavjud emas yoki ularning sifati talabga javob bermaydi. Bu esa AKTga asoslangan ta’limni to‘laqonli tashkil qilish imkonini cheklaydi.

Ikkinchidan, o‘qituvchilarning innovatsion metodlarni to‘g‘ri qo‘llash bo‘yicha malakasi va tayyorgarlik darajasi yetarli emas. Ko‘plab pedagoglar an‘anaviy dars berish uslublariga odatlangan va yangi texnologiyalarni joriy etishdan cho‘chishadi. Bu esa doimiy kasbiy rivojlanish va zamonaviy metodika bo‘yicha qayta tayyorlov kurslariga ehtiyoj borligini ko‘rsatadi.

Uchinchidan, innovatsion yondashuvlarni qo‘llashda yagona tizim va metodik qo‘llanmalar yetishmaydi. Bu holat esa o‘qituvchilarning o‘z tajribasi asosida ish olib borishiga sabab bo‘lib, natijada turli ta’lim muassasalarida yondashuvlar turlicha talqin qilinadi.

Mazkur muammolarni hal etish uchun bir qator yechimlar taklif qilinadi. Avvalo, ta’lim muassasalarini raqamli texnologiyalar bilan jihozlash va ularning uzluksiz ishlashini ta’minlash zarur. Ikkinchidan, pedagoglarni zamonaviy o‘qitish metodikalari bo‘yicha muntazam malaka oshirish tizimini joriy etish kerak. Bundan tashqari, innovatsion yondashuvlarni amaliyotga tatbiq etishda ilg‘or xorijiy tajribalarni o‘rganish va ularni milliy ta’lim tizimiga moslashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Yana bir muhim jihat – ta’lim muassasalarida o‘quvchilarning ijodkorligi, tanqidiy fikrlashi, ijtimoiy mas’uliyatini rivojlantiruvchi o‘quv muhiti yaratishdir. Bu esa faqat o‘qituvchi emas, balki butun jamiyat, ota-onalar, davlat siyosati hamkorligida amalga oshiriladigan kompleks yondashuvni talab etadi.

Xulosa

Zamonaviy ta’lim jarayonida innovatsion yondashuvlarning ahamiyati tobora ortib bormoqda. Ular o‘quvchilarning faolligini oshirish, tanqidiy va ijodiy fikrlashini rivojlantirish, amaliy ko‘nikmalarni shakllantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Biroq, ushbu yondashuvlarni amaliyotga to‘liq joriy etishda bir qator tizimli muammolar mavjud: moddiy-texnik ta’minotning yetarli emasligi, o‘qituvchilarning malaka darajasi pastligi, metodik materiallarning kamligi va yagona yondashuvlarning yo‘qligi.

Mazkur muammolarni bartaraf etish uchun ta’lim muassasalarining infratuzilmasini zamon talablariga mos ravishda modernizatsiya qilish, pedagoglar malakasini oshirish bo‘yicha uzluksiz o‘quv tizimini yo‘lga qo‘yish, hamda ilg‘or tajribalarni milliy tizimga moslashtirish zarur. Shu bilan birga, ta’limga oid islohotlar faqat davlat darajasida emas, balki barcha manfaatdor tomonlar — o‘qituvchilar, ota-onalar va jamiyat tomonidan qo‘llab-quvvatlanishi lozim. Faqat shundagina biz zamon bilan hamqadam, raqobatbardosh avlodni tarbiyalay olamiz.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abduraxmonov, Q. X. (2022). Ta'lim tizimida innovatsion texnologiyalarni qo'llashning nazariy asoslari. Toshkent: "Ilm ziyo" nashriyoti.
2. Karimova, D. M. (2020). "Innovatsion o'qitish texnologiyalari va ularning ta'lim sifatiga ta'siri". Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar jurnali, 1(3), 45–50.
3. Komilov, B. A., & Xasanova, S. S. (2021). "Zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llash muammolari va ularning yechimlari". Pedagogik izlanishlar, 2(1), 58–64.
4. Mirzayeva, M. T. (2019). Innovatsion yondashuvlar asosida dars jarayonini tashkil etish. Toshkent: "Fan va texnologiya".
5. Nishonova, Z. (2020). "Raqamli texnologiyalar va ularning ta'lim jarayonidagi o'rni". Innovatsion rivojlanish muammolari, 4(2), 23–29.
6. Qodirova, G. R. (2023). "Ta'limda innovatsiyalar: nazariya va amaliyot uyg'unligi". O'zbekiston pedagogik axborot markazi byulleteni, 5(1), 12–17.
7. UNESCO. (2021). Reimagining our futures together: A new social contract for education. Paris: UNESCO Publishing
8. Muratovich, M. F., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 237-240.
9. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
10. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.
11. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG 'ICH TA'LIM O 'QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 9, 159-162.
12. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO 'G 'RI TAQSIMLASH TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.
13. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 73-75.
14. Ahrorjon, A., & Gafurov, X. (2023). IQTISODIY SIYOSATNING RIVOJLANISHIDA FISKAL VA PUL-KREDIT SIYOSATI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 310-313.

15. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 65-71.
16. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). ISLAMIC FINANCE PROBLEMS AND SOLUTIONS: Study guide. *AMAZON PUBLICATION* ISBN-13: 9798863282282, 1, 200.
17. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O 'RNI. *YANGI O 'ZBEKISTONDA IJTIMOYIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.
18. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(9), 74-94.
19. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo 'lish uchun uzoq yo 'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 43-47.
20. Акабирходжаева, Д. Р., & Абдуллаев, А. А. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум*, (11-1 (126)), 729-739.
21. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 89-96.
22. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIYASI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 188-190.
23. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh tadqiqot Jurnali*, 2(2), 88-100.
24. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOM BANK TIZIMI UCHUN SHARTNOMA HUQUQI VA ASOSIY TAMOYILLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 600-613.
25. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education*, 3(11), 704-711.
26. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.

27. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 140-148.

28. Abdullaev, A. (2021). RAQAMLI IQTISODIYOT-KADRLAR TAYYORLASHNING DOLZARB MASALALARI. *Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyotning o‘ziga xos xususiyatlari, uning.*

29. Tursunboy o‘g‘li, N. J., & Axadjon o‘g‘li, A. A. (2023). O‘ZBEKISTONNING JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A‘ZO BO‘LISH UCHUN UZOQ YO‘LI VA XITOY TAJRIBASI. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1 (1), 43–47.

30. Axadjon o‘g‘li, A. A., & Tursunboy o‘g‘li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA‘SIRINI BAHOLASH. *QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 1 (1), 290–293.